

Múzeumok Kollégiuma

pályázat

**Állományvédelem, restaurálás valamint állományvédelmi, restaurálási
tevékenységhez szükséges szakmai anyagok és eszközök beszerzése
209111/4**

RESTAURÁLÁSI SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Műtárgy: *Krisztus a kereszten, oltárkép*

Alkotó: *M: RITZMAIER*

Származás: *KÉTY, Evangélikus templom, Tolna megye, Bonyhádi járás*

Technika: olaj, vászon **Méret:** 60 cm x 109 cm

Datálás: XVIII. század

Tulajdonos: Evangélikus Országos Múzeum

Ltsz: EOM_K_2021.23.01.

készítette:

Tordainé Bucsi Ágnes

okl. festőrestaurátor művész

Restaurátor Kamarai tagszám: F-127

műemléki restaurátor szakértői névjegyzékszám: 21-0281

RESTAURÁLÁSI SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Műtárgy: *Krisztus a kereszten, oltárkép*

Alkotó: *M: RITZMAIER* (szignatúra)

Származás: *KÉTY, Evangélikus templom, Tolna megye, Bonyhádi járás*

Technika: olaj, vászon **Méret:** 60 cm x 109 cm

Datálás: XVIII. század

Tulajdonos: Evangélikus Országos Múzeum

Ltsz: EOM_K_2021.23.01.

Proveniencia, állapotleírás:

A kétyi evangélikus templom 1876-ban épült. A kétyi gyülekezet a XVIII. században, 1730 körül alakult, az anyakönyvek 1786-tól maradtak fenn. Eredeti oltárképe a templom alapítás időszakára datálható, alkotója *M: RITZMAIER* szignatúrával, *von Sexard.maglon* feljegyzéssel.

Az *oltárkép* vállöves, ívelt felső képzáródással, díszkerete a szószékoltárral egybeépített, jelenleg fehér-kékesszürke márványfestéssel, a sarkokban faragott, aranyozott akantusz-levél mintákkal, szintén a XVIII. század végén jellemző késő barokk stílusjegyekkel készült. A díszkeret feltehetően átfestett, az eredeti díszítőfestés azonosítása további réteggutatást igényel.

A *festmény* olaj, vászon technikával készült, *hordozója* vastag szálszerkezetű, egyeletlen szövésű lenvászon, amely a változó környezeti hatások és oxidációs folyamatok következtében megereszkedett, hullámosodott, a festékréteg stabilitását veszélyeztetve. Az eredeti festmény *felületét* egyeletlen, vastag lakkréteg fedte, amely jelentősen elszíneződött, bebarnult, és szennyeződött volt, helyenként vastag megfolyásokkal. A lakkrétegen sűrűn felfreccsent viaszgyanta nyomok voltak láthatóak. A festmény *eredeti festéstechnikája* árnyaltan festett, Krisztus alakjának hangsúlyozottan plasztikus megjelenítésével, és helyenként finoman festett lazúros technikával készült. Olajalapozása vastag rétegben felhordott kréta-enyv-gyanta keveréke, amely a durva szövésű lenvászon hordozó textúráját a képoldalról elfedi. A festék- és alapozóréteg repedésháló rajza változó, a képsarkokban és felső záróívnél eltérést mutatnak, a hordozó korábbi deformációinak, hullámosodások függvényében. A repedéshálók mentén mélyebb kagylósodás, kraklik alakultak ki. A vastag lakkréteg alatt jelentős festékréteg kopások voltak megfigyelhetőek, helyenként festék javítások nyomaival. A kép bal alsó sarkában nagyobb festékhiány, egyéb felületeken kisebb festék kipergések, anyaghiányok, valamint foltszerű elkoszolódások, bemaródások voltak megfigyelhetőek. A vászonhordozó a vakráma belső széle mentén megtört a képoldalon lenyomatot képezve.

A *festmény eredeti vakrámája* 10 cm széles luc fenyőlécekből, a sarkoknál ragasztott illesztésekkel készült, melyek nem ékelhetőek. Anyaga rovarfertőzöttséget mutatott, több helyen kirepülőnyílásokkal. Szerkezetileg nem megbontható, utólagos ékelhetősége nem megoldható, ezért új, ékelhető vakráma szükséges. A hordozó vászon felfeszítése eredetileg apró, faragott *faszegecsekkel* történt, melyek egyes darabjai jobb állapotban fennmaradtak, de jellemzően rovarfertőzött vagy töredezetek voltak.

A XVIII. századi oltárkép az alkotójának és a korabeli evangélikus egyházművészet egyik ritkán fennmaradt műtárgya, melynek megfelelő állapot megóvása és eredeti esztétikai megjelenítése kiemelkedő jelentőségű.

Restaurálás leírása:

A *festmény* pergő részeinek rögzítését követően, UV vizsgálat készült, majd vegyszerpróbával végzett réteggutatás történt. Ez alapján megállapítható volt, hogy a legfelső vastag, egyetlen lakkréteg utólagos "feljavító" réteggként került a képfelületre, amely nem hagyományos gyanta-lakk, hanem modernkori, akril alapú fávédő lakk volt. A korábban alkalmazott akril lakk mind anyagösszetételében, mind funkcióját tekintve jelentősen eltér a korabeli és analóg restaurátori anyaghasználatától, az eredeti festékréteg védelmét nem tudja biztosítani, ellenben károsító hatása érvényesül. Az akril lakkréteg alatt helyenként festékjavítások, némi átfestések, valamint némely felületen az eredeti lakkréteg beégett felületei voltak megfigyelhetőek. Az eredeti festékréteg jelentősen kopott, hiányos festett felületet mutatott.

A tisztítópróbák eredményei alapján a *festmény* eredeti festett felületét fedő egyetlenül vastag, oxidálódott, szennyeződött lakkréteg tisztítása következett. Az eljárás előpuhításos technikával, a megfelelő vegyszeroldat használatával és mechanikus módszerrel kiegészítve, többször ismételt fázisban történt. A festék javítások eltávolítása szintén vegyszeroldatos és mechanikus eljárással készültek. A tisztítást közbenső fotódokumentálás ismerteti.

A *képhordozó* hátoldali tisztítása portalanítással, majd a különböző eredetű szennyeződések tisztítása vegyszeres módon történt. A képvászon deformációk, és kraklik kiegyenlítése kézi vasalással készült, majd ezt követően a vászonhordozó konzerválása történt, Beva 371 műviasz vegyszeroldatos bevasalásával. Az eredeti húzószél rendkívül keskeny, foszladozó és helyenként hiányos volt, melynek vászon megerősítése történt. Dublázás nem készült, tekintettel az eredeti hordozóvászon vastag textúrája és állapota nem tette szükségessé. A feszítőszélek fokozott megerősítése történt.

A megfelelő kép- és hátoldali tisztítás után a *festmény* újra feszítése készült az új, élkelhető vakrámára. Az alapozó-réteghiányok pótlása krétás tömitéssel készült. Ezt követően az esztétikai helyreállítás történt beilleszkedő olaj-gyanta retussal. Befejezésül UV-álló lakk bevonatot került a képfelületre. A teljes restaurálást fotódokumentáció rögzíti, mely szerzői jogvédelem alatt áll.

Restaurátori anyaghasználat:

Lakkpuhító vegyszerkeverék, alkohol, cellosolve, denaturálszesz, lakkbenzin, Beva 371 műviasz.

Műtárgygondozás:

A műtárgyat RH 50-55% közötti relatív páratartalom és 15-20 Celsius közötti hőmérsékleten javasolt tárolni, vagy kiállítani. Lehetőség szerint az ártalmas környezeti hatások, mint hőmérséklet és páraingadozás, közvetlen magas hőhatás, erős fény, por, szennyeződés, és egyéb fizikai behatások elleni műtárgyvédelem szükséges. Állapot fenntartás, esetleges beavatkozás festőrestaurátori munkálatot igényel.

Budapest, 2022. január 30.

Tordainé Bucsi Ágnes s.k.
okl. festőrestaurátor művész
Restaurátor Kamarai tagszám: F-127
restaurátor szakértői névjegyzékszám: 21-0281

FOTÓDOKUMENTÁCIÓ

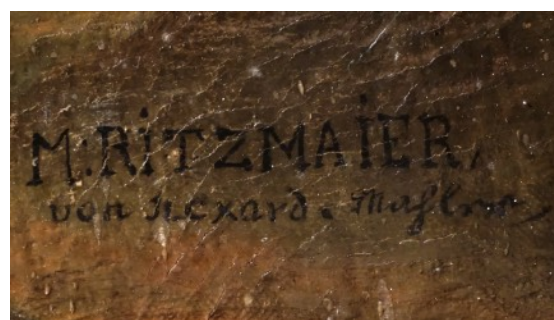

Átvételi állapot - Oltárkép normal és surló felvétele, totál és részlet fotók

Repedésháló, kraklik, vastagon felhordott lakkréteg.

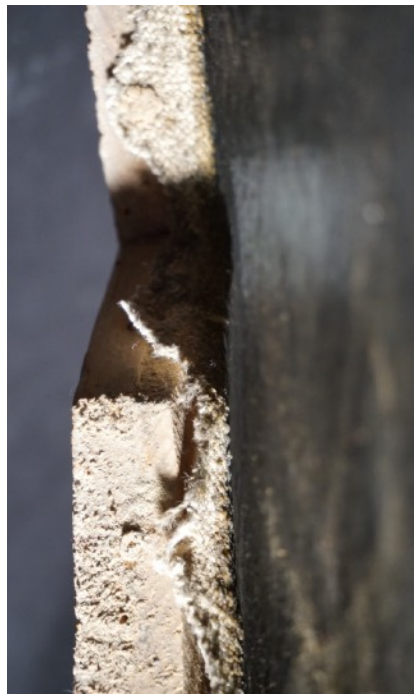
M: RITZMAIER szignatúra,
von Sexard. maglon feljegyzés.

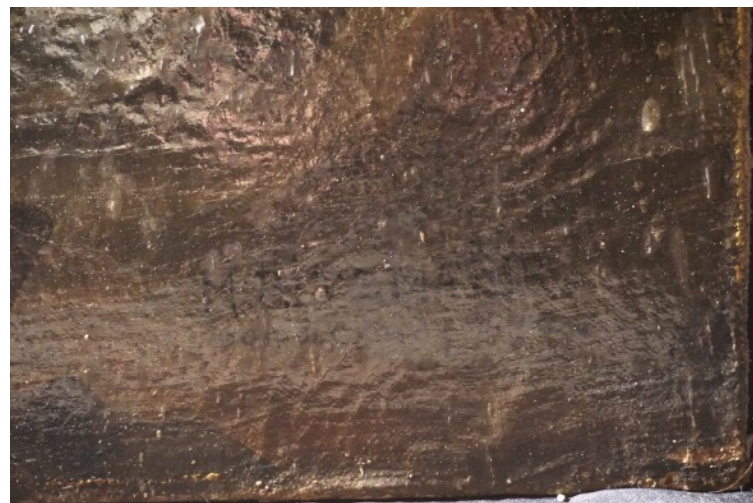

Átvételi állapot - Hátoldali felvétel, eredeti vakráma, ragasztott sarokillesztéssel, korabeli ceruza jegyzetekkel. Eredeti hordozóvászon textúrája.

Átvételi állapot - eredeti feszítőszél, eredeti faszegecsekkel, a lenvászon roncsolódása.
Átvételi állapot - vastagon felhordott, oxidálódott, szennyeződött lakkréteg, surló felvétel.

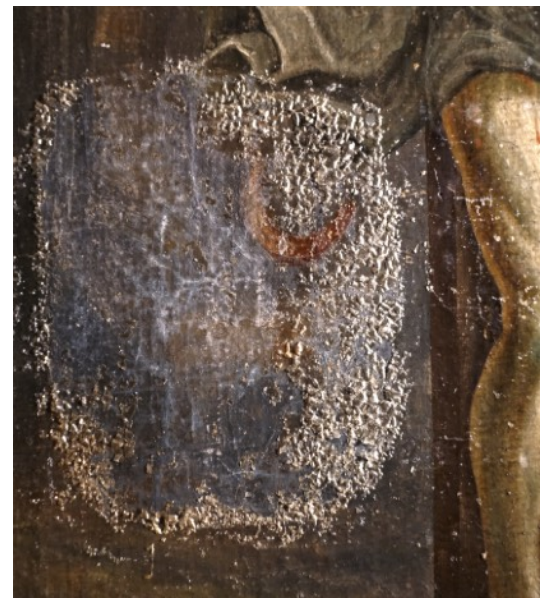
Átvételi állapot - viaszgyanta freccsenések.

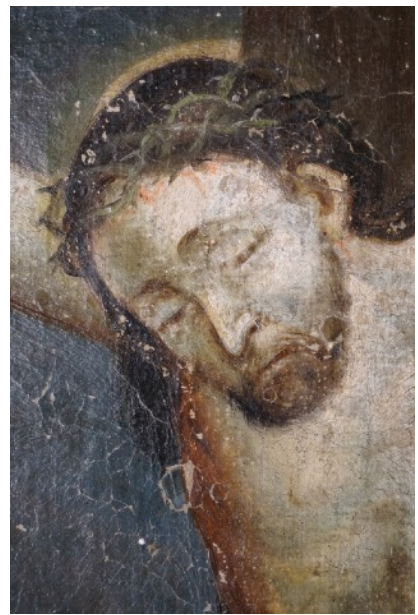

Eredeti festett felület feltárása
vegyszeres lakkpuhítás többször
ismételt fázisban, és mechanikus
módszerrel kiegészített lakk
eltávolítás.

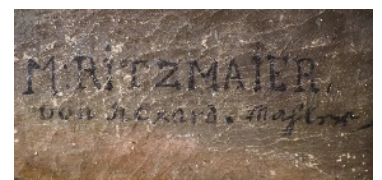
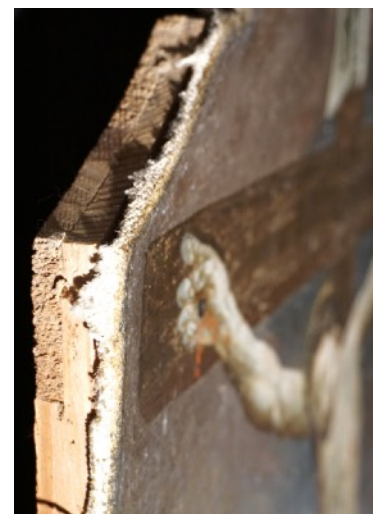
Akryl lakk lemezesen
felhólyagosodott rétege és
szikével eltávolított anyaga.

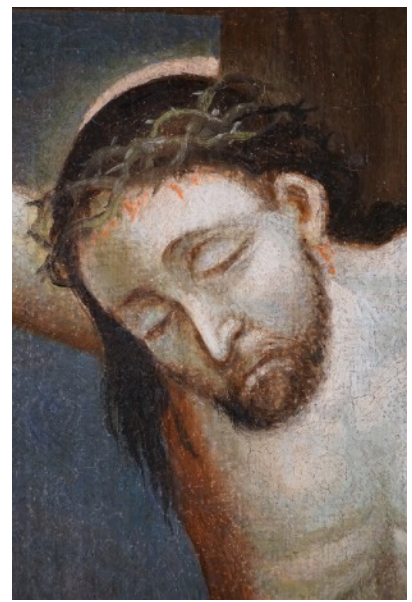
Eredeti faszegecsek.

Eredeti teljes feltárt állapot - kopott eredeti felület, repedésháló rajz mentén kialakult kraklik

Esztétikai helyreállítás - Teljes restaurált készállapot

